

AT VÆRE GODE VÆRTER FOR BØRN

Hvordan tager man som national kulturinstitution bedst imod børn, så både børn og deres medfølgende voksne får den bedst mulige kulturoplevelse sammen? På Statens Museum for Kunst (SMK), Det Kongelige Teater og Nationalmuseet arbejder institutionerne målrettet med deres værtskab for børn men på hver sin måde.

AF RIKKE TJØRNEHØJ OG NANNA HOLDGAARD, NATIONALMUSEET, NINA GRAM, DET KONGELIGE TEATER, IDA HINDSGAVL BRINK OG OLIVIA SKJERK FRANKEL, STATENS MUSEUM FOR KUNST

Værtskab for børn på tværs af scenekunst, billedkunst og kulturhistorie

De tre institutioner, SMK, Det Kongelige Teater og Nationalmuseet, deler en fælles passion for at formidle kunst og kulturarv til de yngste og deres medfølgende voksne. Vi arbejder aktivt med at skabe rum for oplevelser, hvor børn kan udforske, eksperimentere og udvikle deres egen kreativitet. På trods af institutionernes forskelligheder, er der alligevel et fælles gennemgående træk, nemlig værtens personlige engagement: Uanset om værten er en frivillig, en underviser eller en teatervært, så er det personlige engagement en vigtig faktor for at skabe den gode relation mellem børnene og institutionerne og dermed også den gode oplevelse.

Hjertevarme værter i Børnenes Museum

I Børnenes Museum på Nationalmuseet bliver kulturhistorien og verden til leg. Her kan børn i alle aldre rejse gennem tiden, prøve gamle håndværk og opleve, hvordan livet var for mange hundrede af år siden i Danmark og andre steder i verden. I mere end 30 år har hjertet i Børnenes Museum været de mange engagerede frivillige, der dagligt tager imod børnene. For at sikre, at børnene får den bedste oplevelse, samarbejder de frivillige tæt med museets enhed POL; Program, Oplevelser og Læring, der bl.a. beskæftiger sig med undervisning og formidling. Sammen udvikler museet og de frivillige nye aktiviteter og principper for værtskabet, der tager udgangspunkt i børnenes nysgerrighed og interesser. For Nationalmuseet handler værtskabet på Børnenes Museum om mere end bare at være til stede. De frivillige kommer med mange forskellige erhvervsbaggrunde, og de er dygtige til at sætte deres baggrunde i spil og møde børnene i øjenhøjde for at skabe rammerne for en tryk og inspirerende atmosfære. Formålet med Børnenes Museum er ikke bare en legeplads, det er også et uformelt læringsrum, hvor børnene er aktive og får mulighed for at stille spørgsmål, udforske og eksperimentere. Og det er netop denne aktive tilgang, hvor læring og leg kobles.

◀ På familietur i hele Danmarks kunstsamling.
Foto: Statens Museum for Kunst.

▲ I Børnenes Museum på Nationalmuseet. Foto: Thorkild Jensen.

Familieværtskab med nysgerrighed og nærvær på Statens Museum for Kunst

Værtskabet er ligeledes en vigtig formidlingsform på SMK, og har sit fundamentet i den dialogbaserede praksis, som museet har arbejdet med gennem mange år. De levende møder mellem museets værter og de besøgende børn og deres familier har derfor altid det dialogiske som udgangspunkt og underløbende rød tråd.

I vinterhalvåret opererer museet med et specialiseret familieværtskab, som bl.a. rummer familieture rundt i museet samt værksteder, hvor børn og voksne arbejder med forskellige materialer, teknikker og processer. Familieværtskabet er målrettet familier med børn i alderen ca. 4-10 år, men små og store søskende er også meget velkomne. Værtskabet varetages af kunstformidlere, kunstnere og studerende, hvis vigtigste opgave er at møde familierne med nærvær og nysgerrighed – og naturligvis kunstfaglighed i børnehøjde.

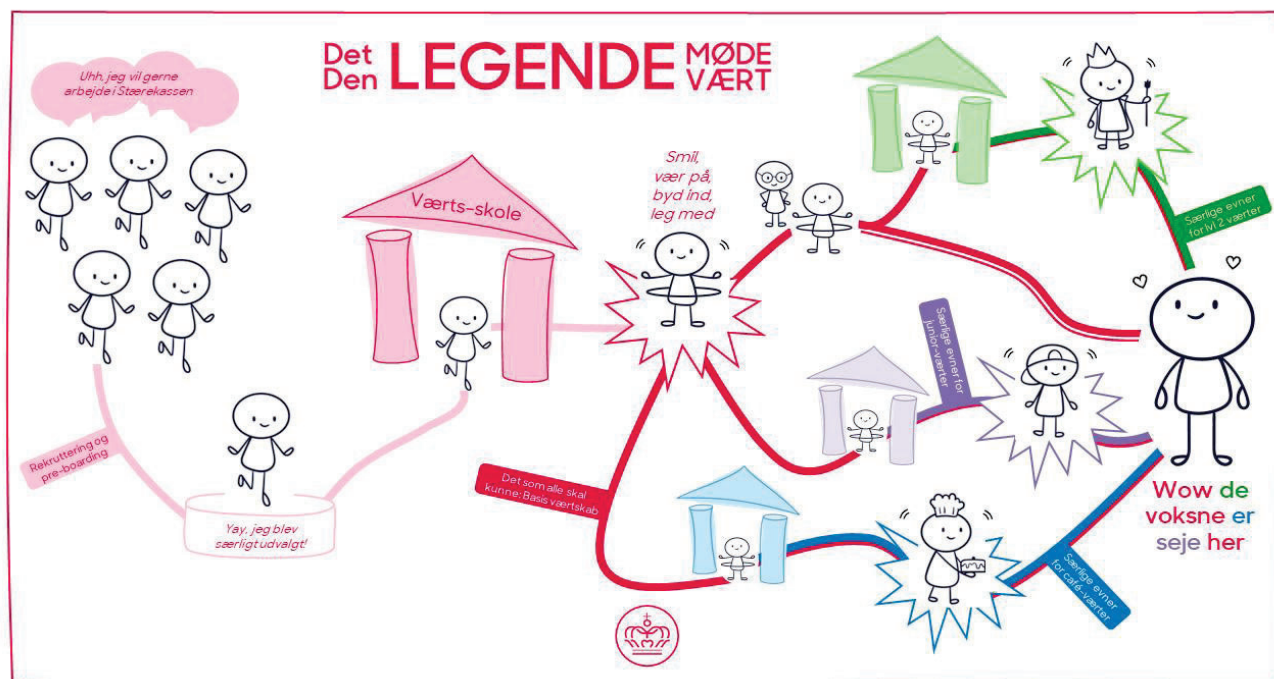
Museet arbejder løbende med udvikling og tilpasning af værtskabet, så de erfaringer vi gør os, indarbejdes næste gang vi møder en ny familie. Det kan være et kompliceret og til tider hårdt arbejde, for det levende møde kræver noget nærvær, som ikke kan sættes på formel. Formålet med familieværtskabet er at skabe nogle trygge og

inviterende rammer for netop det møde, hvor kreative eksperimenter og fantasifulde historier er nogle af redskaberne i værktøjskassen.

Børneværter og fokus på helhedsoplevelsen i Det Kongelige Teaters kommende børneunivers

I Stårekassen ved Det Kongelige Teater er teateret i gang med at skabe et særligt univers og teaterlegeplads, som skal åbne i 2026. Her skal børn kunne opleve teater på en helt ny måde med leg og fantasi i højsædet, og med øje for, at hvert møde med en vært fra teatret er en vigtig del af børnenes oplevelse. I det nye børneunivers skal personalet derfor uddannes specifikt til at være børneværter med fokus på de fundamentale værdier leg og fantasi. Derudover arbejder teatret med en tre-meter-regel, der henviser til, at personalet, når de er inden for tre meters afstand af en gæst, skal agere efter disse fire punkter:

- Smil
- Vær på
- Byd ind
- Leg med

▲ Værts-skole for børneværter.

Illustration: CX-manager, Nina Hestehave Degn.

Teatret er desuden i gang med at udvikle et omfattende undervisningsforløb med arbejdstitlen "Børneværtsakademi", hvor de kommende værter får forskellige roller afhængig af, hvor de møder børnene på deres besøg i teatret (se illustration). At være børnevært i Det Kongelige Teaters børneunivers kræver dermed specifikke kompetencer og forståelse for målgruppen og for den oplevelse, som teatret vil skabe for børn og deres voksne.

Børn er ikke bare børn

Et gennemgående træk på tværs af de tre institutioner er vores fokus på at skabe et personligt og inkluderende miljø, hvor børn føler sig velkomne og trygge. Leg, fantasi, dialog og interaktion er centrale elementer, der anvendes til at gøre kunsten og kulturarven tilgængelig og nærværende for de yngste. Samtidig har vi alle tre institutioner en stærk bevidsthed om vigtigheden af at tilpasse værtskabet til forskellige aldersgrupper, baggrunde og personligheder – for børn er ikke bare børn. Nogle har brug for forudsigelighed og tydelige rammer, hvor andre motiveres af mere fri, inspireret udfoldelse.

Konklusionen er, at værtskabet for børn på kulturinstitutioner er en kompleks og dynamisk proces, der kræver konstant udvikling og tilpasning.

Værtskab for børn på tværs af scenekunst, billedkunst og kulturhistorie

Alle tre institutioner deler en fælles passion for at formidle kunst og kultur til de yngste. Det sker gennem veludviklede værtskabskoncepter, der skaber rum, hvor børn kan udforske, eksperimentere og udvikle deres egen kreativitet. På trods af vores tre institutioners forskelligheder, så er der alligevel fælles gennemgående træk:

Det personlige engagement: Uanset om værten er en frivillig, en underviser eller en teatervært, så er det personlige engagement en vigtig faktor for at skabe den gode relation mellem børnene og institutionerne og dermed også den gode oplevelse.

Børns møde med den nationale kulturarv

Artiklen er blevet til som del af forskningsprojektet, Børns møde med den nationale kulturarv, der ledes af Louise Ejgod Hansen fra Center for Kulturevaluering ved Aarhus Universitet og med deltagelse af Statens Museum for Kunst, Det Kongelige Teater og Nationalmuseet. Projektet er støttet af Augustinusfonden og gennemføres i perioden 2023-2026. ■